Raül Romeva: 'La presó no serveix per a rehabilitar'

L'exconseller santcugatenc Raül Romeva és escèptic quant a la capacitat rehabilitadora de les presons. Després de passar quatre anys empresonat, condemnat per sedició i rebel·lió arran de l'U d'Octubre, Romeva considera que el sistema penitenciari actual 'no funciona per les funcions que se li haurien d'atribuir'. 'La presó serveix perquè aquells que tenen set de càstig tinguin la consciència tranquil·la, però això no fa societat millor', ha reflexionat en una entrevista a Cugat Mèdia l'actual vicesecretari general de Prospectiva i Agenda 2030 d'ERC, que acaba de publicar el llibre 'A l'altra banda del mur'.

Què ha vist a la presó que l'ha alarmat tant per publicar aquest llibre?
Jo no parlaria d'alarma, en tot cas d'una certa autocrítica col·lectiva, social, mediàtica i política. El que he comprovat és que la presó que jo he viscut no té res a veure amb la presó que es coneix. Jo creia que tenia la responsabilitat d'explicar la presó que molta gent no coneix, però no perquè no la vulgui conèixer, sinó perquè fins que no la vius no ets conscient de moltes de les coses que hi passen. Fins i tot jo que havia visitat moltes presons com a diputat creia que la coneixia i, en canvi, el que he comprovat és que no és cert i que hi ha coses que per molt que tu creguis que les veus fins que no les vius no n'ets conscient que passen. Per tant, aquest no és un llibre sobre la meva presó sinó sobre 'La Presó', almenys la que jo he vist.

Què és el que més destaca del llibre?
La presó no serveix per a rehabilitar. Encara que aquest és l'objectiu pel qual es va crear, la meva convicció és que és impossible que en un centre privat de llibertat puguis ensenyar algú a viure en llibertat, aquesta és la primera premissa. La segona és que la immensa majoria de la gent que està complint pena en règim tancat hauria d'estar en un règim diferent. Això vol dir que pagar amb privació de llibertat no només és contraproduent personalment sinó que dificulta el treball que dins dels centres penitenciaris sí que s'hauria de fer.

Per tant, la reflexió que faig és que la presó, tal com està concebuda, en aquests moments no funciona per les funcions que entenc que se li haurien d'atribuir. La presó serveix perquè aquells que tenen set de càstig tinguin la consciència tranquil·la, però això no fa societat millor. El que intento amb aquest llibre és explicar cap a on hauríem d'anar si realment volguéssim que els sistemes penitenciaris fessin allò que han de fer. Encara que moltes coses que s'estan fent ja van en aquesta direcció, jo el que explico és perquè en alguns casos no es fan i quin crec que és el principal problema, que per mi és la fiscalia i la judicatura.

Al llibre es dona una dada: el 75% dels presos estan tancats per delictes menors. Com es pot afrontar aquest problema i quines mesures alternatives hi ha?
Ja fa temps que es treballa en mesures de compliment de pena que no comporten el règim tancat. També hi ha altres opcions de disseny institucional, és a dir, de com construir presons amb una lògica més oberta que permetin un treball i un tractament, però no condicionin la llibertat de moviments de la persona. Aquestes dues opcions són combinables i el que demanen és la voluntat política d'aplicar els recursos, la qualificació del personal i sobretot que hi hagi el marc mental col·lectiu que les acompanyin per a poder-les aplicar.

Noticia disponible a https://www.cugat.cat/noticies/politica/157248.html

Copyright 2024 Cugat.cat

El problema no és només la gestió de la presó sinó com la societat en el seu conjunt viu la presó. Per això una de les coses que denuncio en el llibre és el populisme punitiu, que, des del desconeixement de què significa un centre penitenciari i de manera gratuïta, s'envia a la gent a la presó sense tenir en compte el cost que té per la família i la societat tancar a tantes persones de manera innecessària.

La gestió de les presons és una de les competències que estan traspassades a la Generaliat. En aquest sentit, per a vostè que has estat a Soto del Real i a Lledoners, hi ha alguna diferència entre les presons catalanes i espanyoles relacionat amb el que denuncia?
A Catalunya les competències es traspassen pel que fa a la gestió i hi ha una diferència fonamental pel que fa a l'equip de tractament. El que no depèn del sistema català sinó de la judicatura i la fiscalia espanyola és el que s'anomena les decisions dels jutges prèvies a tancar algú a la presó i el jutge de vigilància penitenciària, que és qui s'encarrega d'avaluar quan una persona presa pot accedir a determinats graus de llibertat o semillibertat.

Aquí hi ha un problema, perquè mentre la lògica de la institució a Catalunya tendeix cap a models nòrdics més oberts que faciliten els tercers graus, la semillibertat o els permisos laborals, la fiscalia espanyola reverteix totes aquestes decisions i torna al règim tancat. Això es va veure de forma dramàtica durant la pandèmia, ja que la judicatura i la fiscalia es van dedicar a omplir les presons malgrat totes les demandes perquè es poguessin esponjar i aïllar. Però aquesta és la realitat que ens trobem i és la que amb el llibre intento denunciar en el llibre.

Al llibre parla de la síndrome d'Eròstrat. Què és?
És aquella persona que el que vol és que es parli d'ella i que necessita ser el centre d'atenció i del poder. Això és una mica el que els hi passa als jutges i fiscals, que viuen literalment en un altre planeta. Són gent que venen de famílies molt específiques i d'entorns socials i econòmics molt determinats que han dedicat pràcticament tota la seva vida a estudiar, però que no s'han format amb relació a les conseqüències de les seves decisions. Jo tinc la teoria compartida que si els jutges i fiscals passessin una temporada de la seva formació en centres penitenciaris possiblement algunes revisarien algunes de les seves decisions. El que passa és que no coneixen què és un centre penitenciari i envien a la gent a la presó amb una gratuïtat que moltes vegades acaba sent contraproduent pel mateix centre penitenciari, l'intern i la societat. Encara que hi ha excepcions a títol individual, i existeix un biaix de classe en el qual l'elit judicial creu que té un poder que fins i tot està per sobre d'altres poders de l'Estat. Les estructures judicials estan massa condicionades.

En una entrevista a Rac1 va comentar que hi ha arbitrarietat en alguns funcionaris i que alguns cometen actes de violència cap als interns, però després UGT et va demanar que rectifiqués.
No ho penso fer perquè jo parlo del que he conegut, i el que vaig dir és absolutament cert. Dir-li a algú que s'ha passat quatre anys tancat que no coneix la presó em sembla un insult a la intel·ligència. Jo dic sempre que això no és la totalitat ni la majoria, ja que hi ha molts funcionaris que són molts bons professionals i que quan passen aquestes coses les denuncien. El que a mi em sembla important és que en la mesura que això passa posem els mecanismes perquè no passi.

Un altre dels temes que tracta al llibre és l'estigma que genera la presó un cop els interns surten a fora. Això ja és un tema de la societat en conjunt i no hi poden intervenir ni jutges ni el sistema no?
Sí que poden intervenir, no enviant gent a la presó, perquè l'estigma te'l provoca haver estat pres. Jo m'he trobat amb molta gent que intenta amagar que està allà, perquè això genera una aversió molt important. L'estigma hi és i té a veure en com es veu, es viu, com s'explica i com tractem des de les institucions el sistema penitenciari. Malgrat que hagis complert la teva pena, l'estigma te l'emportaràs tota la vida i sempre tindràs

Noticia disponible a https://www.cugat.cat/noticies/politica/157248.html

Copyright 2024 Cugat.cat

persona.

Aquesta percepció que té la gent que a la presó només van els dolents i que a mi no em tocarà potser l'hauríem de repensar. La presó pot tocar a tothom, per causes molt diverses i no sempre del tot justificables. Com diuen autors republicans a la presó només hi hauria d'anar aquella persona que és un perill per a la societat i que el fet de no estar tancat suposa un risc per la societat o per algunes persones. La resta, hi ha mil altres maneres que puguin pagar el seu deute amb la societat. Entre la impunitat i la privació de llibertat hi ha un rang enorme de possibilitats que hauríem de treballar amb més profunditat.

Ara fa sis mesos que es va produir l'indult i els presos catalans vau poder sortir de la presó. En el seu cas li ha sigut difícil tornar a la normalitat?
Vull recordar que el que es va indultar és la pena de presó, no la inhabilitació. Tenim una inhabilitació absoluta, en el meu cas fins al 2030. No t'enganyaré: no és fàcil tornar a una normalitat laboral o social. Ara bé, si la pregunta és el si el fet de passar per la presó m'ha condicionat la meva mirada, les meves prioritats o els meus objectius, no, en absolut, de cap manera. Segueixo pensant el mateix que pensava i, fins i tot, estic més convençut que mai que allò que ens va portar a fer el que vam fer és legítim, necessari, irreversible. El pas per la presó, l'únic que ha fet, ha sigut ratificar-me en les meves idees. Torno a estar allà on era: en la defensa dels drets i les llibertats. Des de quina posició institucional? Ara des de cap, però des de la mateixa determinació i convicció que he tingut sempre.

Les presons no arreglen gaires coses, tampoc ideologies. Si alguna cosa està clar que no canvien les presons són les maneres de pensar. Alguns que tenen moltes ganes de presó s'ho haurien de pensar dues vegades a l'hora d'insistir tant en aquesta eina.

Tenim més 3.000 persones encara encausades, algunes d'elles amb risc de presó. Això no s'ha acabat i tenim feina a fer.

La presó no li ha canviat les idees, però potser sí que han aconseguit espantar altra gent a seguir un camí similar del que van fer vostès.
No ho sé. El que tinc molt clar (i no ho dic jo, sinó les dades) és que aquí ningú que apostava per la República se n'ha desfet. Ningú. Del que potser sí que s'ha adonat molta gent és que això no és tan fàcil, tan ràpid i indolor com molta gent voldria i desitjaria. Ningú ha renunciat a l'objectiu.

El que sí hem comprès, i fa que siguem molt estratègics a l'hora de definir què podem fer, és que aquest camí que és més lent, més difícil i més dolorós del que alguns voldrien també és irreversible. Estic absolutament convençut que no hi ha volta enrere. La pregunta no és si passarà, sinó quan passarà. O millor dit: com ho fem per crear les condicions perquè passi? La pregunta és: cal crear les condicions perquè això passi de seguida que sigui possible? Sí. Ho estem fent? Sí. Serà fàcil, ràpid i indolor? No.

El llibre no deixa de ser una eina més per explicar per què és útil la República, per què cal acabar amb aquest règim tardofranquista, neofranquista, per crear un de nou diferent, democràticament escollit i, sobretot, defensor dels drets i les llibertats.

Crec que, en qualsevol cas, d'aquí a uns anys mirarem enrere i ens adonarem que tot el que hem fet ha estat històric, èpic. És el que penso, és el que crec. Tot el que hem fet ha estat necessari, malgrat no insuficient. Ni la presó ha fet que, almenys alguns de nosaltres, ens haguem desdit d'aquesta necessitat.

Raül Romeva: La presó no serveix per rehabilitar. Hi ha certa tendència a creure que ha de servir per

Noticia disponible a https://www.cugat.cat/noticies/politica/157248.html

Copyright 2024 Cugat.cat

rehabilitar i ha de ser l'objectiu, però és impossible que en un centre privat de llibertat puguis ensenyar algú a viure en llibertat.

Raül Romeva: Permete'm ser irònic: dir a algú que s'ha passat quatre anys tancat a la presó que no la coneix em sembla un insult a la intel·ligència.

Raül Romeva: Segueixo pensant el mateix que pensava i estic més convençut que mai que el que vam fer és legítim. Torno a ser allà on era, en la defensa dels drets i les llibertats.

Noticia disponible a https://www.cugat.cat/noticies/politica/157248.html

Copyright 2024 Cugat.cat